

บทที่ 6

สรุปและอภิปรายผล

สรุปการวิจัย

วิทยานิพนธ์ในหัวข้อ การเมืองท้องถิ่นกับการนำรูปแบบการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี โดยตรงมาใช้ในการปกครองท้องถิ่นของเทศบาล กรณีศึกษา เทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัด ระยอง เป็นการศึกษาผลของการนำรูปแบบการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี โดยตรง ภายใต้บริบท การเมืองท้องถิ่นที่ต่างมีความสัมพันธ์กับ โครงสร้างอำนาจในท้องถิ่นและกระบวนการทางการเมือง ภายใต้รูปแบบการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี โดยตรง ด้วยการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพแนวประวัติศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์การศึกษาดังนี้

1. เพื่อศึกษาริบทในเชิง โครงสร้างอำนาจชุมชนที่มีความสัมพันธ์กับการเมืองใน เทศบาลเมืองมาบตาพุด
2. เพื่อศึกษาการเมืองของการนำรูปแบบการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี โดยตรงมาใช้ในการ ปกครองท้องถิ่นของเทศบาลเมืองมาบตาพุด
3. เพื่อศึกษาประเมินผลความเหมาะสมของการนำรูปแบบการเลือกตั้ง โดยตรงมาใช้ในการ ปกครองท้องถิ่นของเทศบาลเมืองมาบตาพุด

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์และข้อมูลประวัติศาสตร์แบบบอกเล่า โดยการนำเสนอผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาสามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

1. การศึกษาริบทในเชิงโครงสร้างอำนาจในชุมชนที่มีความสัมพันธ์กับการเมืองใน เทศบาลเมืองมาบตาพุด

ในระยะเริ่มแรกชุมชนมาบตาพุดมีโครงสร้างอำนาจแบบเครือญาติ อันเกิดขึ้นเพราะ ความจำเป็นในการดำรงชีวิตของคนในชุมชน ที่อพยพเข้ามาตั้งชุมชน ทำให้คนในชุมชนต้องมา ร่วมมือกันในกลุ่มเครือญาติ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการปกครอง คนในชุมชนจึงมีความ สัมพันธ์ตามแนวนอน ทั้งนี้ในสภาพชุมชนดั้งเดิมของเทศบาลเมืองมาบตาพุดมีข้อจำกัดทาง สภาพแวดล้อมทำให้คนในชุมชนต้องร่วมมือกัน เช่น การเอาแรงในเวลาปลูกข้าวไร่ เกี่ยวข้าว การสร้างบ้าน สร้างเรือน หรือการช่วยเหลือกันในงานบุญกันคนในชุมชน

สภาพการผลิตของชุมชนในระยะแรกเริ่ม คือการเกษตรเพื่อยังชีพ มีการปลูกข้าวไร่ การผลิตของชุมชนที่ในอดีตจะใช้แรงงานในครอบครัวและช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยในชุมชนเรียกว่า “การเอาแรง”

ลักษณะเศรษฐกิจชุมชนอาศัยระบบเงินตราน้อยมาก การพึ่งพิงตลาดภายนอกของชุมชน จะซื้อหาในสิ่งที่ชุมชนไม่สามารถผลิตได้ ตลาดไม่ได้เป็นฐานของระบบเศรษฐกิจของชุมชน อันเนื่องจากชุมชนยังก้าวไปไม่ถึงระบบเศรษฐกิจเงินตรา คนในชุมชนยังอาศัยพึ่งพิงแลกเปลี่ยนกันภายในชุมชนและระหว่างชุมชน มากกว่าที่จะซื้อขายผ่านตลาด

สภาพพื้นฐานการปกครองของชุมชนในอดีต การปกครองในชุมชนจะมีผู้อาวุโส ที่คนในชุมชนเคารพเชื่อฟัง ต้องเป็นคนดีมีคุณธรรม เป็นนักเถลิง พูดจริงทำจริง และอยู่บนพื้นฐานความสัมพันธ์ทางครอบครัวเครือญาติ เป็นหัวหน้าชุมชน

ต่อมาเมื่อเกิดการขยายตัวของอำนาจรัฐ ราชการเข้าสู่ชุมชนเป็นผลให้มีการรวบรวมชุมชนแล้วตั้งเป็นตำบลห้วยโป่งและให้มีระบบการเลือกตั้งในหมู่บ้านและตำบล ลักษณะการเลือกตั้งกำนัน – ผู้ใหญ่บ้าน ชาวบ้านจะใช้เกณฑ์การพิจารณาจะเลือกผู้ที่อาวุโส เป็นคนดี มีคุณธรรม มีความเสียสละเป็นกำนัน – ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งใช้เกณฑ์การพิจารณาผู้นำเหมือนกับการพิจารณาผู้นำของโครงสร้างอำนาจแบบเครือญาติ

ภายใต้การขยายตัวของอำนาจรัฐราชการ โดยการเลือกตั้ง กำนัน – ผู้ใหญ่บ้าน เป็นเพียงการกำหนดรูปแบบการปกครองเพื่อรวมอำนาจของรัฐเท่านั้น แต่โดยเนื้อแท้ของชุมชนยังดำรงอยู่ด้วยเงื่อนไขกฎเกณฑ์ของโครงสร้างระบบเครือญาติเป็นสำคัญ การขยายตัวของอำนาจรัฐราชการในชุมชนมาตาบุดการไม่ได้ทำลายโครงสร้างอำนาจเดิมลง แต่ทั้ง 2 ส่วนกลับมีความสัมพันธ์กันก่อให้เกิดเป็นโครงสร้างอำนาจเชิงซ้อน

จนถึงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงระบบการผลิต จากผลิตเพื่อยังชีพจากการปลูกข้าวไร่และใช้แรงงานในกลุ่มเครือญาติ การเอาแรงกันในชุมชน เปลี่ยนไปเป็นการผลิตเพื่อการขายในระบบเศรษฐกิจเงินตรา เริ่มมีการทำไร่อ้อย ไร่มันสำปะหลังขนาดใหญ่ แทนการเพาะปลูกเพื่อยังชีพ ระบบการผลิตที่เปลี่ยนแปลงไปได้กีดกร่อนความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยความร่วมมือซึ่งกันและกันระหว่างชาวบ้าน เครือญาติ รวมไปถึงการลดความชอบธรรมในการปกครองของกลุ่มผู้อาวุโสของระบบเครือญาติลง ในขณะเดียวกันก็ก่อให้เกิดการสั่นคลอนต่อโครงสร้างอำนาจของระบบเครือญาติภายใต้รัฐราชการ

การขยายตัวของระบบเงินตราได้ก่อให้เกิดระบบความสัมพันธ์รูปแบบใหม่ในชุมชนคือการอุปถัมภ์ การเกิดขึ้นของระบบอุปถัมภ์ได้สร้างนัยเชิงอำนาจใหม่ในชุมชนคืออำนาจของผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจในชุมชน ที่จะเป็นผู้อุปถัมภ์ชาวบ้าน เป็นที่พึ่งพาของชาวบ้านแทนการพึ่งพา

เกิดอยู่ในระบบเครือญาติ ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจในชุมชนเริ่มมีอำนาจจากการได้รับการยอมรับของชาวบ้าน หรือได้รับเลือกตั้งเป็นกำนัน – ผู้ใหญ่บ้าน

การก่อรูปของอุดมการณ์แห่งการพัฒนา ในรูปแบบของโครงการพัฒนา (นโยบายเงินผัน) ที่ขยายตัวเข้าไปมีอิทธิพลในชุมชนทำให้เกิดการขยายตัวของระบบทุนนิยมในชุมชน และได้ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของอำนาจในชุมชน ระบบอุปถัมภ์ ในชุมชนเริ่มได้รับการสั่นคลอนบทบาทของกำนัน – ผู้ใหญ่บ้านที่อยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์เริ่มเปลี่ยนแปลงไป อันเนื่องมาจาก กำนัน – ผู้ใหญ่บ้าน เริ่มได้รับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนาของรัฐ จึงมีผลต่อการเข้าดำรงตำแหน่งกำนัน – ผู้ใหญ่บ้าน จึงเริ่มการต่อสู้แข่งขันกันมากขึ้น

การเลือกตั้งกำนัน – ผู้ใหญ่บ้าน เริ่มต้องใช้เงินทุนเป็นปัจจัยหลักในการหาเสียง มีการเลี้ยงดูปูเสื่อ แตกต่างจากเกณฑ์การเลือกในอดีต ที่ต่างตอบแทนผู้อุปถัมภ์ในฐานะที่มีบุญคุณต่อกันมาเป็นการใช้เงินทุนเป็นที่ตั้งเพื่อการได้มาของอำนาจ

ต่อมาเมื่อตำบลมาตาพูดได้เลื่อนฐานะเป็นสุขาภิบาลมาตาพูด ทำให้เกิดความสัมพันธ์ของอำนาจในชุมชนใหม่คืออำนาจนายอำเภอ และปลัดอาวุโส เพราะการเลื่อนฐานะเป็นสุขาภิบาลมาตาพูด ทำให้มีการบริหารท้องถิ่นในรูปแบบกรรมการสุขาภิบาล และได้สร้างอำนาจใหม่ในชุมชนให้กับข้าราชการส่วนภูมิภาคในระดับท้องถิ่น อำนาจในการตัดสินใจต่อชุมชนในขณะนั้นย้ายไปอยู่ที่ปลัดอาวุโสในฐานะประธานสุขาภิบาลและกลุ่มคณะกรรมการที่มีผลประโยชน์ร่วมจากการบริหาร

ความสัมพันธ์ของอำนาจในชุมชนมาตาพูดเกิดการเปลี่ยนแปลงอีกครั้ง อันเกิดจากนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมในภาคตะวันออก ที่พัฒนาให้พื้นที่บริเวณมาตาพูดเป็นเขตอุตสาหกรรม นโยบายดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อท้องถิ่นในด้านการปกครอง ระบบการผลิตของชุมชน และความสัมพันธ์ของโครงสร้างอำนาจในชุมชน มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองท้องถิ่น (สุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบล) และยังส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านระบบการผลิตของชุมชน จากผลิตในรูปแบบเกษตรเชิงเดี่ยวมาเป็นอุตสาหกรรม

การเข้ามาของนิคมอุตสาหกรรมในชุมชนมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจของชุมชนมาตาพูดเป็นอย่างมาก ชาวบ้านเลิกทำเกษตรแล้วนำที่ดินมาขายให้แก่โรงงานที่เข้ามาตั้งโรงงานในพื้นที่ การประกอบอาชีพในชุมชนเปลี่ยนจากเกษตรกรรมมาเป็นอาชีพที่ต่อเนื่องจากอุตสาหกรรมมากขึ้น

การเปลี่ยนแปลงจากการพัฒนาพื้นที่เป็นนิคมอุตสาหกรรมในชุมชนมาตาพูด ยังได้ก่อให้เกิดกลุ่มอำนาจใหม่ในชุมชน คือ กลุ่มนายทุน กลุ่มนักธุรกิจ ในชุมชน ที่ได้รับผลประโยชน์จาก

ธุรกิจที่ต่อเนื่องจากอุตสาหกรรม กลุ่มอำนาจใหม่ที่เกิดขึ้นนี้เริ่มมีบทบาทมากขึ้นในชุมชน โดยเฉพาะในด้านการเมืองท้องถิ่น

กลุ่มอำนาจใหม่ (นายทุน นักธุรกิจ) เริ่มเข้าไปมีบทบาททางการเมืองในระดับท้องถิ่น โดยการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล การเข้ามามีบทบาทของกลุ่มอำนาจใหม่ได้ส่งผลกระทบต่ออำนาจกำนัน - ผู้ใหญ่บ้าน เป็นอย่างมาก การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบล มาบตาพุด นอกจากกลุ่มกำนัน - ผู้ใหญ่บ้าน ที่ต้องการปรับตัวต่ออำนาจภายใต้รูปแบบการปกครองท้องถิ่นใหม่ ยังมีกลุ่มการเมืองที่มาจากนายทุน นักธุรกิจในชุมชน

ผลของการเลือกตั้งกลุ่มกำนัน - ผู้ใหญ่บ้าน ไม่ได้รับเลือกตั้งเลย ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งในครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็น นายทุน นักธุรกิจในชุมชน และเป็นทายาทของผู้กว้างขวางในชุมชน การก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งอำนาจของกลุ่มอำนาจใหม่มีความแตกต่างกับการก้าวขึ้นสู่อำนาจในอดีต กล่าวคือ การก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งอำนาจในอดีตมีความสัมพันธ์อยู่กับระบบอุปถัมภ์ที่เป็นผลมาจากระบบการผลิต ที่ก่อให้เกิดผู้อุปถัมภ์และผู้รับการอุปถัมภ์ การขึ้นสู่อำนาจของผู้นำชุมชนจะอยู่ภายใต้ความเห็นชอบของชาวบ้านที่เป็นผู้รับอุปถัมภ์เป็นผู้สนับสนุน แต่การขึ้นสู่อำนาจของกลุ่มนายทุน นักธุรกิจในชุมชนในปัจจุบันกลับอาศัยเงื่อนไขของเงินทุนโดยการสถาปนาระบบธุรกิจการเมือง เป็นปัจจัยหลักในการดำเนินการ

กลุ่มอำนาจใหม่ที่ได้ร่วมกันสถาปนาระบบธุรกิจการเมืองและได้มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของอำนาจเดิมในชุมชน โดยระบบธุรกิจการเมืองที่เกิดขึ้นในชุมชนได้กัดกล่อนความสัมพันธ์ของอำนาจในชุมชนที่ดำรงอยู่ด้วยระบบอุปถัมภ์ มาสู่การเป็นกลุ่มการเมืองที่มีลักษณะเป็น ฝักฝ่าย สำหรับความสัมพันธ์ของอำนาจที่ในลักษณะฝักฝ่ายในชุมชน เกิดจากการสร้างความสัมพันธ์ด้วยการอุปถัมภ์เฉพาะในกลุ่มของตน โดยการสร้างความผูกพันกันทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม

2. การเมืองของการนำรูปแบบการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงมาใช้ในการปกครองท้องถิ่นของเทศบาลเมืองมาบตาพุด

การศึกษาการเมืองของรูปแบบการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง การศึกษาถึงการเมืองในเทศบาลตั้งแต่ในอดีตถึงปัจจุบันที่เปลี่ยนโครงสร้างการปกครองเดิม สภา - นายกเทศมนตรีมาเป็นการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง

ผลวิเคราะห์ได้ชี้ให้เห็นว่าการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลเมืองมาบตาพุดอยู่ภายใต้ระบบผูกขาดอำนาจปกครองไว้ในกลุ่มอำนาจเดียวโดยอาศัยระบบการฮั้วทางการเมืองเป็นเครื่องมือดำเนินการ ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ระบบฮั้วทางการเมืองในเทศบาลเมืองมาบตาพุดเกิดขึ้นเพราะกลุ่มอำนาจขาดแคลนทรัพยากรทางการเมือง เช่น เงินทุน บุคลากร ฐานเสียง เป็นต้น เพื่อการสร้าง

อำนาจต่อรองเรื่องผลประโยชน์ทางการเมืองกับกลุ่มการเมืองอื่น และการฮั้วทางการเมืองเพื่อการจัดสรรอำนาจการบริหาร จะนำไปสู่เสถียรภาพในการบริหารของกลุ่ม ระบบการฮั้วทางการเมืองในเทศบาลเมืองมาบตาพุดดำรงอยู่ได้ด้วยการจัดสรรผลประโยชน์ทางการเมืองและทางเศรษฐกิจกันอย่างลงตัว

สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นภายใต้โครงสร้างการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง เกิดขึ้นเพราะรูปแบบการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง ได้ส่งผลกระทบต่อระบบการฮั้วทางการเมืองของกลุ่มอำนาจที่ผูกขาดการปกครอง ไม่สามารถฮั้วการเมืองกันได้ เป็นผลให้กลุ่มอำนาจที่ผูกขาดอำนาจปกครองและใช้ระบบฮั้วทางการเมืองเป็นเครื่องมือดำเนินการในอดีตต้องแตกออกเป็น 2 กลุ่มและต่อสู้ช่วงชิง กันอย่างเข้มข้น การดำเนินการหาเสียงใช้วิธีการธุรกิจการเมืองอย่างเต็มตัว มีการใช้เงินทุ่มซื้อเสียงกันขนาดหนัก โดยกลุ่มอำนาจที่แตกออกเป็น 2 กลุ่มไม่ยอมฮั้วทางการเมืองอย่างในอดีต

ผลการเลือกตั้งปรากฏว่านายกเทศมนตรีและฝ่ายสภาที่ได้รับเลือกตั้งเป็นคนละฝ่ายกัน ก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารของนายกเทศมนตรีเพราะให้ฝ่ายสภาเสียงข้างมากและได้ใช้ช่องว่างของกฎหมายเป็นเกมสัการการเมืองเพื่อไม่ให้นายกเทศมนตรีแถลงนโยบาย จนนายกเทศมนตรีไม่สามารถบริหารงานได้จนต้องยุบสภาเทศบาลเมืองมาบตาพุดในที่สุด

เมื่อมีการเลือกตั้งใหม่เกิดการปรับตัวของกลุ่มอำนาจกลับมาฮั้วทางการเมืองกันเหมือนเดิม โดยการเสนอเงื่อนไขต่าง ๆ จนพอใจของทั้ง 2 ฝ่าย เช่น ให้หมุนเวียนการดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีกันคนละสมัย การแบ่งงบประมาณกันบริหาร เสนอตำแหน่งรองนายกเทศมนตรีให้ 1 ตำแหน่ง เมื่อสามารถจัดสรรผลประโยชน์กันได้อย่างลงตัว แม้ว่าผลการเลือกตั้งจะมีลักษณะคล้ายกันกับการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงครั้งที่ผ่านมา ภายใต้การเมืองท้องถิ่นที่อยู่ในระบบการฮั้วทางการเมืองทำให้นายกเทศมนตรีสามารถบริหารงานเทศบาลได้

แต่การศึกษาพบว่า ระบบการฮั้วทางการเมืองที่เกิดขึ้นภายใต้การเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงครั้งนี้เกิดข้อจำกัดในการฮั้วทางการเมือง สภาพการฮั้วทางการเมืองในครั้งนี้อาจมีความมั่นคงอย่างการเลือกตั้งในอดีต อันเกิดจากความยาวนานของระยะเวลา (4 ปี) ได้ทำลายความเชื่อมั่นของระบบฮั้วทางการเมือง จึงมีการเรียกร้องผลประโยชน์ทางการเมืองของกลุ่มอยู่ตลอดเวลา

ทั้งนี้การศึกษาการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลเมืองมาบตาพุดยังทำให้เห็นความสัมพันธ์ของโครงสร้างอำนาจตั้งแต่ระดับชุมชน ระดับจังหวัด และระดับภูมิภาคที่ต่างมีความสัมพันธ์กัน โดยอาศัยเกลือกลและฟุ้งฟิงเพื่อหวังผลประโยชน์ทางการเมืองและผลประโยชน์ทางธุรกิจที่คอยเอื้อให้แก่กันเป็นตัวเชื่อมประสานความสัมพันธ์ของโครงสร้างอำนาจในระดับต่างๆ

3. การประเมินผลความเหมาะสมของการนำรูปแบบการเลือกตั้งโดยตรงมาใช้ในการปกครองท้องถิ่นของเทศบาลเมืองมาบตาพุด

การศึกษาการประเมินผลความเหมาะสมของรูปแบบการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงจากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดในการวิจัยครั้งนี้ ผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่าการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง ทำให้มีการเปลี่ยนรูปแบบการหาเสียงที่ชัดเจน โดยในอดีตการหาเสียงเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น เราจะพบว่าการหาเสียงมุ่งเน้นการนำเสนอตัวบุคคลเป็นหลักเพื่อให้ประชาชนพิจารณาในการเลือกตั้ง แต่การเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงนั้นพบว่าการเปลี่ยนแปลงในการนำเสนอจากตัวบุคคลมาเป็นการนำเสนอนโยบายของกลุ่มต่าง ๆ อย่างชัดเจน อย่างการวิจัยครั้งนี้พบว่า การหาเสียงเลือกตั้งของทั้ง 2 กลุ่มอำนาจ ต่างได้เสนอนโยบายของกลุ่มต่อประชาชน เช่น

ทีมงานคุณภาพ ของคุณปราโมทย์ ได้เสนอนโยบาย ดังนี้

1. จัดตั้งประปาชุมชน เพื่อให้ประชาชน ได้มีน้ำกินน้ำใช้ที่ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ
2. จัดให้มีกองทุนชุมชนฯ ละ 400,000 บาท
3. จัดตั้งสหกรณ์ชุมชน
4. สนับสนุนการศึกษา ทั้งอุปกรณ์การเรียนการสอน ทุนการศึกษา อาหารกลางวัน

และบพรี

5. จัดให้มีศูนย์สาธารณสุขให้ครอบคลุมทุกพื้นที่
 6. จัดตั้งโครงการควบคุมมลพิษหลักในเทศบาล
- ส่วนกลุ่มร่มเย็น ของคุณชานนท์ ได้เสนอนโยบาย ดังนี้

1. จัดให้มีเงินอุดหนุนชุมชนฯ ละ 500,000 บาท
2. จัดให้มีโครงการฝึกอาชีพละ 100 บาท
3. จัดให้มีเครดิตยูเนียนในชุมชน
4. จัดให้มีศูนย์รับเลี้ยงเด็กและพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน

การนำเสนอนโยบายในการเลือกตั้งท้องถิ่นของการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของการปกครองในระดับรากหญ้าของสังคมไทย เป็นการก้าวไปสู่รูปแบบการเมืองที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับการเมืองระดับชาติมากขึ้น

ในส่วนการศึกษาการเมืองของการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงของเทศบาลเมืองมาบตาพุด พบว่าการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง ได้ก่อให้เกิดข้อจำกัดต่อระบบฮั้วการเมืองของกลุ่มอำนาจที่ผูกขาดการปกครอง ที่ไม่สามารถใช้ระบบฮั้วทางการเมืองได้อย่างในอดีต เมื่อระบบการฮั้วทางการเมืองมีข้อจำกัดในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงทำให้กลุ่มอำนาจที่พ่ายแพ้การเลือกตั้งใช้วิธีการช่องว่างของกฎหมายเป็นเครื่องมือดำเนินการเพื่อล้มนายกเทศมนตรีจึงต้อง

ยุบสภาในที่สุด และให้มีการเลือกตั้งใหม่แต่การเลือกตั้งครั้งนี้ปรากฏว่ากลุ่มอำนาจทั้ง 2 กลับมาฮั้วทางการเมืองกันอีกครั้ง การกลับมาฮั้วทางการเมืองในครั้งนี้ เกิดขึ้นเพราะกลุ่มอำนาจทั้ง 2 กลุ่มต่างขาดแคลนทรัพยากรคือเงินทุนในการหาเสียง บุคลากรที่จะสนับสนุนการบริหารของนายกเทศมนตรี (สมาชิกสภาเสี่ยงข้างมาก), โดยมีข้อแลกเปลี่ยนเป็นที่พอใจของทั้ง 2 ฝ่าย

แต่จากการศึกษาพบว่า สภาพการฮั้วทางการเมืองในครั้งนี้ไม่มีความมั่นคงอย่างการเลือกตั้งในอดีต เพราะการฮั้วทางการเมืองภายใต้รูปแบบการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง ประเด็นหลักคือการผลักดันเป็นนายกเทศมนตรีคนละสมัย (4 ปี) ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน แต่อัตติจะผลักดันในวาระ 1 ปีครึ่ง ความยาวนานของระยะเวลาได้ทำลายความเชื่อมั่นของระบบฮั้วทางการเมืองของกลุ่มอำนาจอีกกลุ่ม ว่ากลุ่มอำนาจที่ได้บริหารจะทำตามเงื่อนไขสัญญา ในประเด็นนี้จากการศึกษาพบว่าในการบริหารเทศบาลเมืองมาบตาพุดในปัจจุบันแม้ว่าจะมีการจัดสรรผลประโยชน์ด้วยการฮั้วทางการเมืองอย่างลงตัว แต่กลับพบว่าทางกลุ่มอำนาจที่ไม่ได้เป็นฝ่ายบริหารก็พยายามเรียกร้องผลประโยชน์ของกลุ่มอยู่ตลอดเวลา เช่น การขอตำแหน่งรองนายกเพิ่มจาก 1 ตำแหน่งเป็น 2 ตำแหน่ง ของงบประมาณให้ฝ่ายสภาเพิ่มขึ้น ถ้าทางฝ่ายบริหารไม่ทำตามข้อเรียกร้องสภาเสี่ยงข้างมากก็จะไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินบริหารเทศบาล การเคลื่อนไหวของกลุ่มอำนาจที่ไม่ได้เป็นฝ่ายบริหารได้สั่นคลอนการบริหารของนายกเทศมนตรีพอสมควร

ข้อมูลจากการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ระบบฮั้วทางการเมืองภายใต้การเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงมีข้อจำกัด กลุ่มอำนาจที่ผูกขาดการปกครองและอาศัยระบบฮั้วทางการเมืองเป็นเครื่องมือดำเนินการ ไม่สามารถสร้างความเชื่อมั่นต่อกลุ่มอำนาจที่ได้อำนาจปกครองได้ว่าจะทำตามเงื่อนไขสัญญา ทำให้กลุ่มอำนาจที่ไม่ได้เป็นฝ่ายบริหารจึงต้องกดดันและเรียกร้องผลประโยชน์ของกลุ่มอยู่ตลอดเวลา สะท้อนให้เห็นว่าระบบฮั้วทางการเมืองเริ่มไม่มีความมั่นคงอย่างในอดีต

การศึกษาผลของการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงของเทศบาลเมืองมาบตาพุด ยังพบว่ามีข้อเสียซึ่งกันอย่างหนัก ใช้ระบบธุรกิจการเมืองกันอย่างเต็มตัว และผลของการใช้เงินในการซื้อเสียงยังได้ผลที่เป็นที่น่าพอใจของกลุ่มเมืองที่จะเลือกวิธีการลงทุนในลักษณะนี้ จากการศึกษพบว่าในการเลือกตั้งแต่ละครั้งต้องจ่ายเงินไม่ต่ำกว่า 10 ล้านบาท และระบบธุรกิจการเมืองในเทศบาลเมืองมาบตาพุด เป็นสิ่งที่สอดคล้องกับลักษณะของประชาชนในชุมชนที่มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ คือจะมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งอย่างเดียว เมื่อมีการเลือกตั้งแต่ละครั้ง สิ่งที่คาดหวังของคนในชุมชนคือการรับเงินจากผู้สมัคร ในประเด็นนี้ต่างเป็นที่ทราบทั่วกันในเทศบาลเมืองมาบตาพุด ว่าปัญหาการซื้อเสียงเป็นปัญหาหลักในการเลือกตั้งทุกครั้งของเทศบาลเมืองมาบตาพุด

สภาพปัญหาระหว่างนายกเทศมนตรีและฝ่ายสภานั้นต้องมีการนำไปสู่การยุบสภา ในส่วนนี้ผู้วิจัยศึกษาไปได้ถึงกระบวนการกำหนดนโยบายของรัฐ พบว่าการกำหนดนโยบายขาดการ

ศึกษาอย่างรอบด้าน ไม่มีการศึกษาทดลองรูปแบบการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงในกระบวนการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นของรัฐ รวมไปถึงการขาดการให้ความรู้กับประชาชน เพราะการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเป็นการเลือกตั้งแบบใหม่ที่ประชาชนยังไม่เคยเรียนรู้ และประเด็นสำคัญคือนัยทางช่องว่างของกฎหมายที่เป็นสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น

แต่อย่างไรก็ดีหากพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงที่ต้องการสร้างความเข้มแข็งให้ฝ่ายบริหาร หากการกำหนดนโยบายและกระบวนการนิติบัญญัติของรัฐไม่กระทำด้วยความรีบเร่ง มีการศึกษาผลของการนำไปใช้อย่างรอบด้าน โดยเฉพาะนัยทางกฎหมายที่มีการออกกฎหมายบังคับใช้ไม่ให้มีช่องว่าง รวมไปถึงการประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนในเขตมาบตาพุดต่อระบบการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง

การเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการสร้างความเข้มแข็งให้ฝ่ายบริหาร ชัดเจนในข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ที่ฝ่ายสภาเล่นเกมสลับนายกเทศมนตรีโดยใช้ช่องว่างกฎหมายเป็นเครื่องมือ แต่ถ้าไม่มีช่องว่างของกฎหมายเกิดขึ้นฝ่ายสภาจะไม่สามารถสลับนายกเทศมนตรีได้ จะสร้างเสถียรภาพให้กับนายกเทศมนตรีต่อการบริหารเป็นอย่างมาก และที่สำคัญนายกเทศมนตรีจะสามารถบริหารงานโดยไม่ต้องให้ความสำคัญกับการเรียกร้องผลประโยชน์ทางการเมืองจากฝ่ายสภามากนักก่อย่างในอดีต

จากข้อมูลจากการศึกษาจากกรณีศึกษาของผู้วิจัยเห็นว่าการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงมีความเหมาะสมที่จะเป็นตัวแทนในการปกครองของเทศบาล แม้ว่าผลของการศึกษาจะพบปัญหาจากการซื้อเสียงอย่างหนักของกลุ่มการเมือง แต่คาดว่าจะการซื้อเสียงจะเกิดขึ้นในระยะเริ่มต้นเท่านั้น เพราะในอนาคตกระบวนการตรวจสอบทั้งภาครัฐและภาคประชาชนตามเงื่อนไขกฎหมายรัฐธรรมนูญจะมีการตรวจสอบอย่างรอบด้านมากขึ้น ที่เห็นได้ชัดเจนคือการควบคุมการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตก็ถือว่าเป็นกระบวนการตรวจสอบการเมืองในระดับท้องถิ่น แต่อย่างไรก็ดีจากผลการศึกษาพบว่า การเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงก็ได้สร้างการเปลี่ยนแปลงต่อระบบการเมืองท้องถิ่นที่เห็นได้ชัดเจนจากการศึกษาคือ

1. มีการนำเสนอนโยบายแทนตัวบุคคล
2. สร้างข้อจำกัดต่อระบบการฮั้วทางการเมือง
3. สร้างเสถียรภาพให้นายกเทศมนตรีในการบริหาร

แต่การนำตัวแบบการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงไปใช้สมควรที่จะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อให้ฝ่ายบริหารสามารถมีช่องทางในการแถลงนโยบาย ในส่วนของการเรียนรู้ของประชาชนแม้ว่าประชาชนยังไม่มีความรู้ต่อระบบการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงแต่

การเลือกตั้งที่ซ้ำ ๆ กัน และการประชาสัมพันธ์จะเป็นการสร้างความรู้ให้กับประชาชนได้ ในขณะเดียวกันต้องมีการส่งเสริมบทบาทของประชาชนให้มีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นเพื่อที่จะสามารถตรวจสอบการบริหารงานของนายกเทศมนตรีเป็นการถ่วงดุลอำนาจฝ่ายบริหารนอกเหนือจากฝ่ายสภา และสิ่งที่ขาดไม่ได้คือต้องมีการควบคุมการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นจากองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งองค์ของรัฐ และองค์กรประชาชนอย่างเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของระบบการเมืองท้องถิ่นที่มีความสลับซับซ้อนและมีความสัมพันธ์กับการเมืองระดับชาติมากขึ้น

ข้ออภิปรายเชิงทฤษฎี

รูปแบบการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง หรือ รูปแบบผู้บริหารเข้มแข็ง เป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่เกิดขึ้นครั้งแรกในสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1880 แนวคิดการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาของรูปแบบการนายกเทศมนตรีอ่อนแอ และการสร้างเสถียรภาพให้แก่ฝ่ายบริหาร โดยแนวคิดการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงเชื่อว่าจะก่อให้เกิดผลดีต่อการปกครองท้องถิ่นหลายประการ กล่าวโดยสรุปได้ดังนี้ (ธนสวรรค์ เจริญเมือง, 2542)

1. สามารถกระตุ้นให้ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นเกิดความสนใจทางการเมืองในระดับท้องถิ่นมากขึ้น
2. เป็นการให้ความรู้ทางการเมืองในระดับท้องถิ่นแก่ประชาชน
3. ประชาชนมีทางเลือกมากขึ้นที่จะเลือกคนเข้ามาบริหารจัดการชุมชน
4. ประชาชนสามารถตรวจสอบและควบคุมการบริหารของนายกเทศมนตรีที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. ประชาชนสามารถผลักดันให้ระบบการบริหารมีความโปร่งใส
6. ประชาชนสามารถผลักดันให้นายกเทศมนตรีลาออกเมื่อเห็นว่าบุคคลนั้นขาดความสามารถหรือบริหารงานไม่โปร่งใส
7. นายกเทศมนตรีมีความมั่นคงในการบริหาร เพราะมีการแบ่งหน้าที่กันชัดเจนระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ ทำให้นายกเทศมนตรีมีเสถียรภาพในการบริหารงาน ไม่ต้องเอาใจฝ่ายนิติบัญญัติมากเกินไปเหมือนการเลือกตั้งรูปแบบเก่า
8. การเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงเป็นการส่งเสริมให้คนมีความรู้ความสามารถเข้ามาทำงานงานเพื่อส่วนรวม

จากการศึกษาถึงการเมืองท้องถิ่นกับการนำรูปแบบการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงมาใช้ในการปกครองท้องถิ่นของเทศบาลเมืองมาบตาพุด ของผู้ศึกษานั้น ในขั้นตอนนี้อาจจะนำมาหาข้อสรุปในเชิงทฤษฎี เพื่อจะใช้เป็นแนวทางในการศึกษาถึง การปกครองท้องถิ่นภายใต้รูปแบบการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง

ข้อค้นพบของผู้ศึกษา พบว่ารูปแบบการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงของเทศบาลเมืองมาบตาพุด ไม่สามารถกระตุ้นความสนใจและสร้างความรู้ทางการเมืองในระดับท้องถิ่นให้ประชาชนได้ อันเนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพ ประชาชนยังไม่เข้าใจระบบการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง

การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่มีความต่อเนื่อง หลังจากการเลือกตั้งไปแล้ว ประชาชนไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองเลย ไม่สามารถติดตามตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารได้ รวมไปถึงการแสดงจุดยืนต่างๆต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน อย่างเช่นกรณีความขัดแย้งฝ่ายบริหารและฝ่ายสภาบริหารของความขัดแย้งมีอยู่ 3 ฝ่าย คือ นายกเทศมนตรี ฝ่ายสภา และผู้ว่าราชการจังหวัด แต่ไม่พบการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชนต่อการร่วมจัดการปัญหาที่เกิดขึ้น

ประชาชนตกเป็นเครื่องมือในการอ้างความชอบธรรมของทั้งฝ่ายนายกเทศมนตรี ฝ่ายสภา และจังหวัด แต่ประชาชนไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองอย่างแท้จริงที่จะติดตามตรวจสอบต่อปัญหาที่เกิดขึ้น หรือการร่วมกันกดดัน หรือกดดันฝ่ายที่พยายามใช้ช่องว่างกฎหมายเพื่อสร้างปัญหาในการบริหาร ในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงของประชาชนพบว่า ภาคประชาชนยังมีความอ่อนแอมาก ประชาชนยังถูกรอบงำด้วยการซื้อเสียงภายใต้ระบบระบบธุรกิจการเมือง

ประชาชนไม่มีตัวเลือกผู้นำที่มีคุณภาพเพราะในชุมชนมีกลุ่มอำนาจกลุ่มเดียวที่ร่วมกันสั่งทางการเมืองและผูกขาดอำนาจปกครองท้องถิ่น การเลือกผู้นำของประชาชนจึงอยู่ในวงจำกัด บังคับเลือก คือไม่เลือกคนใดก็ต้องเลือกคนหนึ่งแล้วในที่สุดการบริหารก็อยู่ภายใต้ระบบฮั้วทางการเมืองของกลุ่มอำนาจ

ในประเด็นเสถียรภาพของการบริหาร เห็นว่าถ้าไม่เกิดช่องว่างของกฎหมายที่ก่อให้เกิดปัญหา การบริหารภายใต้รูปแบบการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง ผู้บริหารจะมีเสถียรภาพมาก การบริหารจะปลอดจากการแทรกแซงจากฝ่ายสภา จะทำให้นายกเทศมนตรีบริหารงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพกว่ารูปแบบสภา – นายกเทศมนตรี ที่ฝ่ายบริหารจะต้องคอยให้ความสำคัญต่อการเรียกของกลุ่มผลประโยชน์ ที่ตั้งขอเสนอต่างเพื่อแลกกับเสถียรภาพในการบริหารของฝ่าย

บริหาร จะมีการแบ่งอำนาจหน้าที่กันชัดเจนระหว่างฝ่ายบริหารและสภา แต่การแทรกแซงของฝ่ายสภาที่กระทำได้ด้วยช่องว่างของกฎหมายเป็นปัจจัยสำคัญ

ในกรณีของเทศบาลเมืองมาบตาพุดดังที่กล่าวแล้วในตอนต้นที่ถูกผูกขาดอำนาจไว้ในกลุ่มอำนาจเพียงกลุ่มเดียวโดยระบบฮั้วการเมืองเป็นนำหล่อเลี้ยงกลุ่ม และใช้ระบบธุรกิจการเมือง อิทธิพล เป็นเครื่องมือดำเนินการให้ได้มาซึ่งอำนาจ เป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้คนที่มีความรู้ความสามารถไม่สามารถเข้ามาทำงานเพื่อส่วนรวมหรือเพื่อเป็นทางเลือกหนึ่งของการเลือกในเทศบาลเมืองมาบตาพุดได้ เพราะถ้าไม่มีปัจจัยเรื่องเครือข่ายการเมืองในชุมชน เงินทุน อิทธิพล การเสนอตัวเพื่อทำงานให้แก่ส่วนรวมเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยาก

จากข้อค้นพบในการศึกษากับแนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงพบว่า มีความขัดแย้งกันหลายประเด็น โดยเฉพาะเรื่องศักยภาพของประชาชน ที่แนวคิดการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงมีฐานคิดเสรีนิยม เชื่อว่าปัจเจกชนสามารถเลือกผู้นำได้ด้วยตนเอง เป็นอิสระ ปลอดภัยจากการครอบงำจากกลุ่มอำนาจนักการเมืองหรือกลุ่มอำนาจ และในขณะเดียวกันประชาชน จะมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง สามารถติดตามตรวจสอบการบริหารของผู้นำ การถอดถอนผู้นำถ้าพบว่าผู้นำบริหารไม่โปร่งใสรวมไปถึงประชาชนสามารถผลักดันนโยบายในระดับท้องถิ่นได้

แต่จากการศึกษากรณีศึกษาพบว่าประชาชนในมาบตาพุดถูกครอบงำจากอำนาจของกลุ่มการเมืองภายใต้ระบบการซื้อเสียง ระบบธุรกิจการเมือง ประชาชนไม่สามารถสามารถติดตาม ตรวจสอบการบริหารของผู้นำ การถอดถอนผู้นำถ้าพบว่าผู้นำบริหารไม่โปร่งใสรวมไปถึงประชาชนไม่สามารถผลักดันนโยบายในระดับท้องถิ่นได้ เพราะประชาชนยังขาดความรู้ทางการเมือง ประชาชนยังไม่ตระหนักถึงสิทธิพื้นฐานของความเป็นพลเมือง

ถ้าหากการศึกษาถึงการฮั้วทางการเมืองในเทศบาลเมืองมาบตาพุด พบว่าระบบการฮั้วทางการเมืองเกิดขึ้นเพราะภาวะจำยอมของกลุ่มอำนาจที่จะจึงต้องร่วมมือกันเพื่อรักษาอำนาจและผลประโยชน์ของกลุ่ม อันเนื่องมาจากความไม่มั่นใจต่อสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้นว่ากลุ่มของตนจะสามารถกุมอำนาจได้หมด จึงยอมที่จะร่วมกันฮั้วทางการเมืองเพื่อรักษาไว้ซึ่งอำนาจและผลประโยชน์ของกลุ่ม โดยมีเหตุปัจจัยที่ก่อให้เกิดระบบการฮั้วทางการเมือง ดังนี้

1. การขาดแคลนทรัพยากรทางการเมืองของกลุ่ม การศึกษาพบว่า การฮั้วทางการเมืองของกลุ่มการเมืองในเทศบาลเมืองมาบตาพุดขาดความพร้อมในด้านทรัพยากรทางการเมือง อันประกอบไปด้วย เงินทุนในการหาเสียง สมาชิกที่จะสนับสนุนเมื่อตนได้อำนาจ ฐานเสียงในชุมชน จากประเด็นทั้ง 3 จึงก่อให้เกิดการฮั้วทางการเมืองเพื่อที่จะพึ่งพาทรัพยากรของกลุ่มการเมืองอื่น

2. การต้องการอำนาจในการบริหาร การฮั้วกันทางการเมืองของกลุ่มการเมืองในเทศบาลเมืองมาบตาพุดเกิดขึ้นเพราะต่างฝ่ายต่างต้องการอำนาจในการบริหารไว้ในกลุ่มของตนเพียงกลุ่มเดียว แต่ในเมื่อสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้นไม่สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับกลุ่มการเมืองในการกุมอำนาจได้ จึงต้องยอมร่วมมือกันและนำไปสู่การแบ่งอำนาจในการบริหาร ซึ่งเป็นทางออก

ที่ดีกว่าภายใต้สถานการณ์ที่ไม่มีความเชื่อมั่นเพราะถ้าไม่ยอมฮั้วทางการเมืองกลุ่มการเมืองอาจจะไม่ได้อำนาจในการบริหารเลย

3. ผลประโยชน์ทางการเมืองของกลุ่ม ในการฮั้วทางการเมืองของกลุ่มการเมืองที่ไม่สามารถที่จะกุมอำนาจไว้ในกลุ่มของตนเองได้ทั้งหมดจึงต้องอาศัยความร่วมมือกับกลุ่มการเมืองอื่นเพื่อที่จะให้การสนับสนุนกลุ่มของตนในการครองอำนาจ กลุ่มการเมืองที่ได้อำนาจปกครองจะต้องมีการจัดแบ่งผลประโยชน์ทางการเมืองกับกลุ่มการเมืองที่ให้การสนับสนุนกลุ่มตน

4. ข้อตกลงที่พอใจจากการฮั้วทางการเมือง ในการฮั้วทางการเมืองของกลุ่มการเมืองจะเกิดขึ้นได้ต้องมีข้อตกลงที่กลุ่มการเมืองที่ร่วมกันฮั้วพอใจต่อข้อเสนอต่าง ๆ ของทั้ง 2 ฝ่าย และที่สำคัญคือกลุ่มการเมืองต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ตกลงแก่กัน ระบบการฮั้วการเมืองจึงจะเกิดขึ้นและดำรงอยู่ได้

จากการศึกษาของ บุญเลิศ พลิตวานนท์ (2544) ได้ศึกษาลักษณะของการฮั้วทางการเมืองไว้ ดังนี้

1. การฮั้วทางการเมืองเพื่อให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งถอนตัวจากการลงแข่งขันในการรับเลือกตั้ง
2. การฮั้วทางการเมืองเพื่อหลีกเลี่ยงให้กันและกัน
3. การฮั้วทางการเมืองเพื่อยกฐานะเสียงของตนเองให้กับพันธมิตร
4. การฮั้วเพื่อลดการขัดแย้ง ด้วยการแบ่งเวลาในการบริหารในตำแหน่งทางการเมืองที่สำคัญ

ในศึกษาการฮั้วทางการเมืองในมาบตาพุดพบว่ามีความสอดคล้องกับลักษณะการศึกษาของบุญเลิศ กล่าวคือในการฮั้วทางการเมืองในมาบตาพุด ในครั้งล่าสุดเริ่มต้นจากผู้สมัครคือ คุณปราโมทย์ยอมถอนตัวจากการเลือกตั้งเพื่อเปิดทางให้แก่คุณชานนท์ โดยมีข้อเสนอแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ทางการเมืองที่ทั้ง 2 กลุ่มการเมืองพอใจ การถอนตัวของคุณปราโมทย์ครั้งนี้เป็นการหลีกเลี่ยงให้กับกลุ่มการเมืองของคุณชานนท์ เข้ามาบริหารเทศบาล ในส่วนนี้ก็เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งที่เริ่มรุนแรงขึ้นจากการเลือกตั้งครั้งที่แล้ว หรือการฮั้วทางการเมืองในอดีตของกลุ่มการเมืองในมาบตาพุดคือการช่วยกันในด้านฐานเสียงในชุมชน เงินทุนในการหาเสียง เป็นหลัก

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการแก้ไขพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 11 พ.ศ.2543 ในมาตรา 48 ทศ เพราะเป็นช่องว่างของกฎหมายที่จะให้ฝ่ายสภาใช้เป็นเครื่องมือในการล้มนายกเทศมนตรี เพราะเนื้อความตาม มาตรา 48 ทศ ระบุให้นายกเทศมนตรีต้องพิจารณาและแถลงนโยบายต่อสภาเทศบาลภายใน 30 วันนับตั้งแต่เข้าดำรงตำแหน่ง ในการเล่นเกมการเมืองของฝ่ายสภาจะพยายามใช้วิธีการต่างๆ ผ่านกระบวนการทางสภาเพื่อไม่ให้นายกเทศมนตรีแถลงนโยบายได้ตามเงื่อนไขข้อกำหนดแห่งกฎหมาย

ในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ตามมาตราดังกล่าวควรมีการกล่าวครอบคลุมไปถึงกรณีที่นายกเทศมนตรีไม่สามารถพิจารณาและแถลงนโยบายต่อสภาได้ ควรให้นายกเทศมนตรีแถลงนโยบายเป็นหนังสือถึงสมาชิกสภาเทศบาลทุกคน หรือนำนโยบายไปประกาศเป็นหนังสือและติดประกาศตามที่สาธารณะในชุมชนเพื่อให้ประชาชนในเทศบาลได้รับทราบ ถือเป็นการแถลงนโยบายของนายกเทศมนตรี

2. ควรมีการส่งเสริมสถาบันการศึกษาในภูมิภาคที่ใกล้ชิดกับชุมชน ตระหนักและให้การสนใจต่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองในระดับท้องถิ่น ด้วยการประสานงานกับเทศบาลในการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้กับประชาชนในเขตเทศบาลต่อระบบการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง ให้มากกว่าที่เป็นอยู่ เพราะที่ผ่านมาการประชาสัมพันธ์และการให้ความรู้กับประชาชนสถาบันการศึกษาไม่ได้มีบทบาทชี้นำชุมชนหรือประสานความรู้ให้เกิดประโยชน์กับประชาชนและชุมชน

3. ในการเข้ามาควบคุมการเลือกตั้งในท้องถิ่นของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ในอนาคต ต้องมีการเรียนรู้ระบบการเมืองในระดับท้องถิ่นอย่างเท่าทัน เพราะระบบการเลือกตั้งในท้องถิ่นมีพัฒนาไปอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะระบบธุรกิจการเมืองในระบบการเมืองท้องถิ่น ที่แพร่ขยายจากการเมืองระดับชาติสู่ระดับท้องถิ่นและใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในการเลือกตั้งทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น

ดังนั้นในการเข้ามาควบคุมการเลือกตั้งในอนาคต กกต. ต้องมีมาตรการและวิธีการที่จะสามารถควบคุมการเลือกตั้งในท้องถิ่นให้มีความโปร่งใสและอยู่ภายใต้เงื่อนไขแห่งความยุติธรรมของบทบัญญัติของกฎหมาย

4. ควรส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาตั้งแต่ประถมถึงอุดมศึกษามีหลักสูตรที่ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้รู้จักถึงองค์กรปกครองท้องถิ่นของชุมชนตนเอง เพื่อให้เด็กและเยาวชนรู้ถึงบทบาทหน้าที่และความสัมพันธ์ขององค์กรปกครองท้องถิ่นกับตนเองอย่างไร สร้างการเรียนรู้ที่

ให้เด็กและเยาวชนตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ความเป็นพลเมืองที่จะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาวิจัยหน่วยการปกครองท้องถิ่นอื่นที่มีการเลือกตั้งผู้บริหารโดยตรง เช่น กรุงเทพมหานคร พัทยา เพื่อศึกษาความแตกต่างของผลการนำรูปแบบการเลือกผู้บริหารโดยตรงมาปกครองท้องถิ่น
2. ศึกษาวิจัยเทศบาลที่มีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงแต่ไม่เกิดปัญหาในการบริหารเปรียบเทียบกับเทศบาลที่มีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงแล้วเกิดปัญหา เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างที่เกิดขึ้นมีสาเหตุ หรือปัจจัยอะไร ที่แตกต่างกันที่ก่อให้เกิดปัญหาและไม่ก่อให้เกิดปัญหา
3. ศึกษาวิจัยเทศบาลที่มีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงหลายเทศบาลเพื่อศึกษาผลของการนำรูปแบบการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงของเทศบาลในแต่ละเทศบาล มีสภาพเป็นอย่างไร มีผลอะไรเกิดขึ้นบ้าง